

A POHÁR

MIRKO KOVAČ

A régi darabok fölhajítása számomra ugyanakkor kiroccanásokat is jelentett a múltba. Ha véletlen útitársam megkérdezte volna, honnan jövök, patetikusan így válaszolok: Egy másik korból! Ezt is mondtam útitársnőmnek a gyorsvoivat fülkéjében, egy fiatal szerbiai nőnek, aki megnyerte tetszésemet, amikor rámszállt egy, addig a bőrkabátja alatt lapító fickó. Kezével félrehúzta arca elől a kabátját, és rám meredt, mintha valami eretnek gondolatot közöltem volna. Biztosan megvolt harmincesztendő. Sűrű, fekete bajusza alatt, akár csak a szerb realista írók leírásaiban, megvillantak egészséges és fehér fogai.

— Melyik korból érkezik az úr? — kérdezte.

Mondtam, hogy a biedermeier korából. Ez a megbízható, zömmel fiatalabb mesterek időszaka, akik stiluseszményeiket a bécsi és a pesti műhelyekből merítették. A lakberendezés kényelmes volt, egyszerű és burzsoá módra bensőséges. A vonalak harmonikusak, a furnér színe megnyugtató. Némi fényűzést a madárjuhar jelentett, épp csak mint emlékéit az empire cicomás időszakának. A szövetek és a huzatok színárnyalatai világosak voltak, csíkosak, virágokkal és girlandokkal díszítve. A bronzból öntött órák porcelán berakásaikkal nvugalmas időket mutattak.

— És van az úrnak valami bizonyítéka arról, hogy onnan érkezik?

Elővettem az osztrák, kissé megnyújtott, elegáns talpú és csiszolt peremű kristály poharat. Hűha, micsoda pohár, mondta útitársam. Kezébe vette, és úgy kezdte forgatni, mintha védjegyet vagy évszámot keresne rajta, akár valami üvegszakértő. Sugarak csillantak, mivel a nap azon az oldalon bukkant föl, amerről ült, és fénye épp oda, az ablak melletti helyre esett. Ekkor hosszú kabátja zsebébe nyúlt, és aransárga kisüstivel telt lapos üveget húzott elő. Töltött a poharamba, és szusszantás nélkül fenéig kiitta. Akkoriban még nem ittam,

úgyhogy nem társultam hozzá. Nem is volt szüksége csendestársra. Miután fölhajtott négy-öt pohár pálinkát, nekilátott bűvészkedni a pohárral, akár valami cirkuszos, amíg csak el nem kapta a fogával. Kísérletet tettem a megmentésére, de pisztolyt szegezett rám. Ekkor úgy tűnt, hogy a kristálypohár lángot vet. És valóban, legyező alakban kibomló sugarak törtek elő belőle, minden irányba sziporkázva, akár valami sokszögű aura, szoláris vetület, amely ebben az esetben semmi szentséget, sem bölcsességet nem tükröz, hanem inkább a leendő kegyetlenség allegóriája, a rideg és sötét időszaké, amely alászáll e boldogtalan világra. Ekkor útitársam fogával tördelni kezdte a pohár peremét, amíg csak körül nem fogta vandál koszorújával. Ugyanezt tette könnyedén és élvezettel a talpával is. Az osztréki üvegfúvók művészetének e néhány pillanattal korábban még remek darabja a szemem láttára lett csonka. Miután kiköpte az üvegszilánkokat, az útitárs ünnepélyesen átnyújtotta a poharat, mint emlékeztetőt erős agyaira, a férfias állkapocsra, amely megőröl mindent, ami kitűnik harmóniájával és szépségével. Ez kemény szívű alak, számára a világ véres osztályeszámolás, ő pedig arra rendeltetett, hogy a tulajdon mérceje és belátása szerint törlessze a számlát. A vonat a fékek csikorogása közepette lassítani kezdett. A vasútállomások környékének közeleztető látképe villámgyorsan kitöltötte az ablakkeretet.

— Elhagytuk már Kishegyest? Ez Verbász? — tudakolta nyugtalankodva az útitárs. Fölugrott helyéről, megragadta bőrkabátját, pisztolytáskáját pedig bekapcsolta, és eligazította fölötte a zakóját, bár eléggé szembetűnő púp mutatta a helyét. Már is iparkodott a kijárat felé. Csak a fülke ajtajából nézett vissza, elégedetten önmagával, mint az olyan ember, aki sikerrel adta elő fakírmutatványát. Megszégyenítettnek, megalázottnak éreztem magam. A megcsonkított példányt félretettem, meghagytam. Ha valaha majd vizsgálat alá veszik az új hóditók fogainak lenyomatát.

BRASNYÓ István fordítása